

УДК 78.071.4.001.76

О. В. ПОЛЩУК, В. С. ШУМСЬКА

викладач фортепіано, концертмейстер
Луцький педагогічний коледж

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ В НАВЧАННІ МУЗИКИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

У статті зосереджено увагу на окремих аспектах методики застосування інформаційно-комунікативних технологій у процесі навчання музики студентів педагогічного коледжу. Зазначено, що використання нових інформаційних технологій у навчально-виховному процесі ініціює процеси розвитку наочно-образного й теоретичного типів мислення, а також сприятливо впливає на розвиток творчого, інтелектуального потенціалу студентів. Зауважено, що можливості інформаційних технологій дають змогу підвищити ефективність навчання музики.

Розвиток комп'ютерних технологій у музиці є перспективним, актуальним і об'єктивно необхідним. Нові технічні засоби з величезними навчальними ресурсами принципово впливають на організацію навчального процесу, збільшують його можливості.

Акцентовано увагу на перевагах інформаційно-комп'ютерних технологій, їх методичних особливостях. Визначено педагогічні цілі, їх види та методичні можливості засобів інформаційно-комп'ютерних технологій.

Ключові слова: студенти, інформаційно-комп'ютерні технології, педагогічні технології, навчально-виховний процес, інформація.

На сучасному етапі домінантною ознакою світового розвитку стало переміщення центру ваги із сфери матеріального виробництва в сферу збору обробки, передачі, збереження, використання інформації. Цінним товаром стає інформація, а основним економічним активом – інтелектуальний потенціал. Відтак у формуванні інтелектуального потенціалу у сфері освіти актуальним є пошук нових технологій та методик навчання. Вищезазначене стосується і навчання студентів музики в педагогічному коледжі.

Нові інформаційні технології, широкі можливості Інтернету та зростаюче значення освіти в ситуації, коли знання старіють із катастрофічною швидкістю, зумовили принципово нові стосунки в системі освіти, що поступово змінюються, трансформуються в глобальні ринки освітніх послуг. Зміна концепції знань потребує нових способів їх передачі.

У контексті сучасних реалій актуальності набуває розробка технологій аудиторної та самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів музики. Вирішення порушеної проблеми можливе за умов залучення нових інформаційно-комунікативних технологій.

Питання упровадження інноваційних, у тому числі комп'ютерних технологій у навчальний процес, розглядалося такими вченими, як: (І. М. Дичківська, Н. Ф. Іванова, О. О. Москалець, Я. В. Оконна, В. А. Трайнов, Л. А. Цветковва). Інформаційні технології в освіті та культурі досліджували польські науковці Я. Гайда, М. Сисло, В. Скжидлевський, В. Стриковський, Д. Шрутовська, мультимедіа в інтегрованому навчанні –

А. Хасса, навчання музичного мистецтва в початковій школі та гімназії – Є. Буржи, Є. Дилонг, М. Кисіль, Р. Лавровська, Е. Паркіта, Б. Пітула. Проблему застосування та впливу ІКТ в освіті досліджували українські науковці П. М. Бісіркін, В. В. Коткова, Л. В. Кравчук, С. Г. Литвинова, О. М. Науменко, Л. В. Обух, Л. Є. Петухова, О. В. Співаковський, О. Чайковська, К. Фадеева та ін. Науковці відзначають, що інформаційно-комунікаційні технології дають змогу підвищити ефективність музичної освіти, спираючись на сучасні технічні засоби, до яких, найчастіше, вчені відносять комп'ютерні презентації, авторські мультимедійні навчальні програми.

Аналіз наукових джерел дає підстави для висновку, що особливості педагогічних технологій достатньо й ґрунтовно висвітлені в роботах І. М. Дичківської, М. В. Кларіна, О. М. Пехоти, А. С. Нісімчука, О. С. Падалки та ін.

Мета статті полягає у розкритті питань використання інноваційних технологій у навчальному процесі педагогічного коледжу при підготовці майбутніх учителів музики.

Правомірною є позиція щодо визнання педагогічних технологій важливим чинником навчально-виховного процесу. Актуальним є питання підготовки майбутнього фахівця до професійної діяльності в сфері інформаційних технологій. Ми скористаємося класифікацією педагогічних технологій І. М. Дичківської, у низці яких автор виділяє інформаційні (за орієнтацією та особистісні структури) [2, с. 73] і комп'ютерні (реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі взаємодії “вчитель – комп'ютер – учень” за допомогою інформаційних, тренінгових, пізнавальних, контролюючих та інших навчальних програм) [2, с.74].

Зауважимо, що педагогічні цілі застосування інформаційно-комп'ютерних технологій передбачають:

- використання соціального замовлення: здійснення загальної інформаційної підготовки користувача, так званої “комп'ютерної грамотності”, підготовки фахівця в педагогічній сфері;

- інтенсифікацію навчально-виховного процесу, тобто підвищення ефективності та якості навчання, мотивів пізнавальної діяльності, поглиблення міжпредметних зв'язків за рахунок інтеграції інформаційної та предметної підготовки;

- розвиток особистості, тобто розвиток мислення, естетичного виховання, розвиток умінь експериментально-дослідницької діяльності, формування інформаційної культури.

Комп'ютер надає широкі можливості в творчому процесі навчання музики як на професійному рівні, так і на рівні аматорської творчості.

Музичні комп'ютерні технології відкрили принципово новий етап технічного відтворення музичної продукції: у нотодрукуванні, в комп'ютерному аранжуванні, у жанрах прикладної музики, у засобах звукозапису, в якісних можливостях звуковідтворювальної апаратури, в концертній діяльності, у звуковому дизайні та трансляції музики (у тому числі трансляції Інтернетом).

Комп'ютерні програми використовують у навчанні грі на музичних інструментах, у розвитку музичного слуху студентів, у проведенні прослуховування музичних творів, у підборі мелодій, в аранжуванні, імпровізації, наборі та редагуванні нотного тексту. Комп'ютерні програми дають змогу визначати діапазон інструменту, технічність виконавця в пасажах, виконання штрихів і динамічних відтінків та артикуляцію в музичних творах тощо. Крім того, комп'ютер дає змогу розучувати п'єси з оркестром, він також може виступати як "тренажер" з диригування (із використанням телеапаратури). Комп'ютерні програми дають змогу проводити музично-слуховий аналіз мелодії творів з курсу історії музики. Для багатьох музичних дисциплін комп'ютер є цінним джерелом бібліографічних і енциклопедичних відомостей. Поширені проекти завдання з комп'ютерними презентаціями, які дають змогу більш наочно подати або ілюструвати матеріал.

Зазначимо, що застосування комп'ютерних технологій спрямоване й на індивідуальний характер роботи, що в цілому відповідає специфіці занять музикою. Персональний комп'ютер дає змогу варіювати індивідуальний режим роботи музиканта відповідно до його темпоритму й обсягу виконуваної роботи.

Серед низки музичних комп'ютерних програм для роботи студентів на заняттях виділяємо:

- музичні програвачі,
- програми для співу караоке,
- музичні конструктори,
- музичні енциклопедії, навчальні програми,
- програми для імпровізації, групового музикування.

Перша група програм містить такі програми, як Windows Media Player, WinAmp тощо. Вони дають змогу відтворювати музичні файли, створювати список мелодій, записувати їх у різних форматах. Цей спектр програм широко відомий усім користувачам операційної системи Windows.

Для викладання співу доцільне використання таких програм, як VocalJam. Скласти свою власну композицію можна за допомогою програми KarMaker. Ці програми побудовані за одним принципом – програється "мінус", а на екрані виводяться слова пісні.

За методичним призначенням педагогічними програмними засобами можуть виступати:

- комп'ютерні підручники (уроки);
- програми-тренажери (репетитори);
- контролюючі (тестові);
- інформаційно-довідкові (енциклопедії);
- імітаційні;
- моделюючі;
- демонстраційні (слайд або відеофільми);
- навчально-ігрові.

Велику допомогу у роботі студентам на заняттях з музики надають музичні енциклопедії. Наприклад, “Енциклопедія популярної музики Кирила і Мефодія”, де зібрано відомості практично про всіх сучасних виконавців, музичні альбоми. За допомогою цієї енциклопедії можна дізнатися про історію розвитку будь-якої групи, про становлення року, джазу, поп-музики в різних країнах, прослухати запис або переглянути відео-кліп. Для перевірки знань в енциклопедії є спеціальний розділ під назвою “Вікторина”, що складається з різних питань і музичних фрагментів.

Створити власний музичний твір допоможуть такі програми, як Cubase, FL Studio, Dance eJay. Це програми досить складні в обігу й вимагають від користувача детального вивчення, навичок і вмінь.

Прикладом програми для написання й редагування нотного тексту є програма Final. Вона також робить можливим створити твір або мелодію та її аранжувати. Використання на заняттях комп'ютера завжди є цікавим для студентів, які можуть прослухати твір у виконанні викладача, самотійно виконати твір, використовуючи різні тембри.

На сьогодні є важливим і актуальним застосування у навчанні музичного мистецтва інтернет-технологій.

Мета сучасної освіти – оптимізація традиційних методів навчання музики й використання сучасних засобів інформаційних технологій. Сучасні комп'ютерні телекомунікації забезпечують різноманітність навчальної інформації, спрощують її пошук, роблять більш доступною. Саме в цьому полягає відмінність між сучасними комп'ютерними технологіями та традиційними засобами навчання. Комп'ютерні технології, у тому числі й інтернет-технології, дають можливість розробити й упровадити принципово нові підходи до системи навчання загалом.

При використанні інтернет-технологій форма подання матеріалу обумовлюється головним чином конкретним видом заняття, змістом, а також роллю викладача.

Музично-теоретичні дисципліни – важливий компонент у процесі навчання музики. Об'єктом вивчення таких предметів, як: “Музична література”, “Аналіз музичних творів”, “Історія музики” виступають твори світового музичного мистецтва. Вивчення подібного роду дисциплін вимагає засвоєння великого обсягу інформації, що стосується як самого твору, так і відомостей про композитора, епоху та іншої музичної інформації. Тому підготовка студентів до занять пов'язана з підбором матеріалу, що може займати чимало часу.

На основі вищезазначеного можна стверджувати про тенденцію поширення нових методів навчання, які передбачають взаємодію студента з новими освітніми музичними технологіями. Матеріалом для нових методів навчання виступають так звані мультимедійні освітні ресурси. До цього роду ресурсів належать електронні бібліотеки, енциклопедії, нотні архіви, музичні антології, віртуальні музеї (у тому числі музеї музичних інструментів), каталоги навчальних музичних програм, електронні посібники.

У процесі навчання за допомогою музичних програм перед студентами відкриваються різні можливості, а саме:

- отримання відомостей про зміст, теми занять, необхідних для вивчення дисципліни;
- отримання додаткової інформації з інших ресурсів Інтернету, наприклад, музичних бібліотек, антологій;
- самоперевірка знань (у вигляді тестових завдань);
- консультації з викладачем за допомогою особистого спілкування.

Інформаційно-освітні ресурси на базі інтернет-технологій надають різні форми подання матеріалів, контролю й перевірки знань, взаємодії викладача із студентом. Наведемо приклади деяких з них:

1. Зміст твору.
  2. Супровід прикладами в нотному та аудіо-записі.
  3. Використання додаткових матеріалів (статей, навчальних видань, що публікуються в Інтернеті тощо).
  4. Використання ресурсів нотних бібліотек і музичних антологій в Інтернеті.
  5. Завдання для студентів за темами у формі тесту, аналізу творів.
  6. Форуми для викладачів та студентів, організовані за заданими темами.
- Розробка й упровадження в навчальний процес таких інформаційних комп'ютерних технологій, як Інтернет значно розширює межі навчання, робить його більш ефективним і різноманітним.

Потрібно звернути увагу на методичні можливості засобів інформаційно-комп'ютерних технологій, які зводяться до таких:

- візуалізація знань;
- індивідуалізація, диференціація навчання;
- можливість простежити процес розвитку об'єкта, послідовність виконання операцій (комп'ютерні демонстрації);
- моделювання об'єктів, процесів та явищ;
- розробка і застосування інформаційних баз даних;
- доступ до великого обсягу інформації, поданого в цікавій формі, завдяки використанню засобів мультимедіа;
- розвиток умінь обробляти інформацію при роботі з комп'ютерними каталогами та довідниками;
- можливість самоконтролю;
- можливість тренування та самопідготовки;
- посилення мотивації навчання (за допомогою ігор, засобів мультимедіа);
- формування умінь приймати оптимальне рішення в складній ситуації;
- формування культури навчальної діяльності;
- формування інформаційної культури;
- економія навчального часу.

Безумовно, інформаційно-комунікативні технології мають значні переваги. Однією з найвагоміших є їх інтерактивність, яка забезпечує взає-

модію студента з технічними засобами навчання. Суттєвим є також забезпечення принципу наочності.

За допомогою комп'ютерних технологій успішно вирішуються проблеми співпраці викладача і студента. У викладача з'являється можливість розробити індивідуальну стратегію навчання кожного студента.

Важливим відзначаємо той факт, що у процесі застосування інформаційно-комунікативних технологій реалізується принцип самостійності роботи студента, набуття знань, які ґрунтуються на таких домінантах:

- навчання є активним процесом, спрямованим на здобуття та конструювання власного знання;
- студент з його внутрішніми потребами, мотивами, власним музичним досвідом та індивідуально-психологічними особливостями є суб'єктом навчання;
- роль викладача змінюється відповідно до ролі джерела знань, передавача інформації до ролі інструктора навчання, консультанта, координатора [2, с. 45].

Висновки. Незаперечним фактом є те, що використання інформаційно-комунікативних технологій є однією з інновацій у сфері освіти, спрямованою на забезпечення варіативності навчання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів, створення нових стимулів для їх успішного оволодіння комплексом знань з музики, а також інформаційно-комунікативними засобами.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в розробці комп'ютерних програм, електронних портфоліо для навчання музики в педагогічному коледжі.

Список використаної літератури

1. Гершунский Б. С. Компьютеризация в сфере образования: Проблемы и перспективы / Б. С. Гершунский. – Москва : Педагогика, 1987. – 264 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Каменева Т. М. Методика навчання майбутніх менеджерів ділового писемного спілкування англійською мовою з використанням електронного підручника : дис ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Каменева Тетяна Миколаївна. – Київ, 2009. – 257 с.
4. Листопад О. В. Інноваційний розвиток освіти й освітні інновації. Понятійно-термінологічний аналіз проблеми / О. В. Листопад // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні аспекти : монографія / за ред. проф. А. А. Сбруєвої. – Суми : МакДен, 2011. – С. 43–60.
5. Рижов В. П. Музыка як інформаційна система / В. П. Рижов // Музыка в інформаційному світі. Наука. Творчість. Педагогіка : зб. наук. статей. – Ростов-на-Дону : Вид-во Ростовської державної консерваторії ім. С. В. Рахманінова, 2003. – С. 79–101.

Стаття надійшла до редакції 21.10.2015.

Полищук Е. В., Шумская В. С. Инновационные методики в обучении музыке студентов педагогического колледжа

В статье сосредоточено внимание отдельным аспектам использования методики информационно-коммуникативных технологий в процессе обучения музыке студентов педагогического колледжа. Отмечается, когда использование новых информа-

ционных технологий в учебно-воспитательном процессе иницирует процессы развития наглядно-образного и теоретического типов мышления, а также благоприятно воздействует на развитие творческого, интеллектуального потенциала студентов. Возможности информационных технологий повышают эффективность обучения музыки.

Развитие компьютерных технологий в музыке перспективно, актуально и объективно необходимо. Новые технические возможности с большими учебными ресурсами принципиально воздействуют на организацию учебного процесса, увеличивают его возможности.

Акцентируется на преимуществах информационно-компьютерных технологий, их методических особенностях. Выделяются педагогические цели, их виды и методические возможности средств информационно-компьютерных технологий.

Ключевые слова: студенты, процесс обучения музыки, информационно-компьютерные технологии, педагогические технологии, научно-воспитательный процесс, информация.

Polishchuk O., Shums'ka V. Innovative Techniques in Teaching Music Students of Pedagogical College

The article focuses on some aspects of application of the methodology of information and communication technologies in teaching music for students of pedagogical college. The attention is focused on the advantages of Information – Computer technologies and their methodical peculiarities. Pedagogical objectives, their types and methodical potential of means of Information – Computer technologies are defined.

Musical computer technologies started a fundamentally new stage of technical reproduction of music products in printing notes, computer arrangement, genres of applied music, in recording equipment, in high quality opportunities of reproducing apparatus, in the concerts, the sound design and broadcasting.

The purpose of modern education is optimization of traditional methods of teaching music and use of modern means of information technologies. Modern computer telecommunications provide a wide variety of educational information, simplify its search and make more accessible. This is the difference between modern computer technologies and traditional means of teaching. Computer technologies, including Internet technologies, allow the development of innovative approaches to the education system as a whole.

Implementation into the learning processes such information technology as the Internet, greatly expands the boundaries of education, making it more efficient and diversified.

Information and communication technologies have significant advantages. One of the most important ones is interactivity that provides the students' interaction with technical facilities. The principle of visual aids is also essential.

The problem of cooperation between a teacher and a student are successfully solved with the help of computer technologies. The teacher obtains an opportunity to develop individual learning strategies of each student.

In the process of application of information and communication technologies the principle of students' self-works is successfully implemented.

The undeniable fact is that the use of information – communication technologies is one of the innovations in education to ensure its variability considering the individual students' characteristics, creating new incentives for their successful music mastering as well as the means of information and communication.

Key words: students, Information – Computer technologies, pedagogical technologies, communication technologies in teaching music, information.